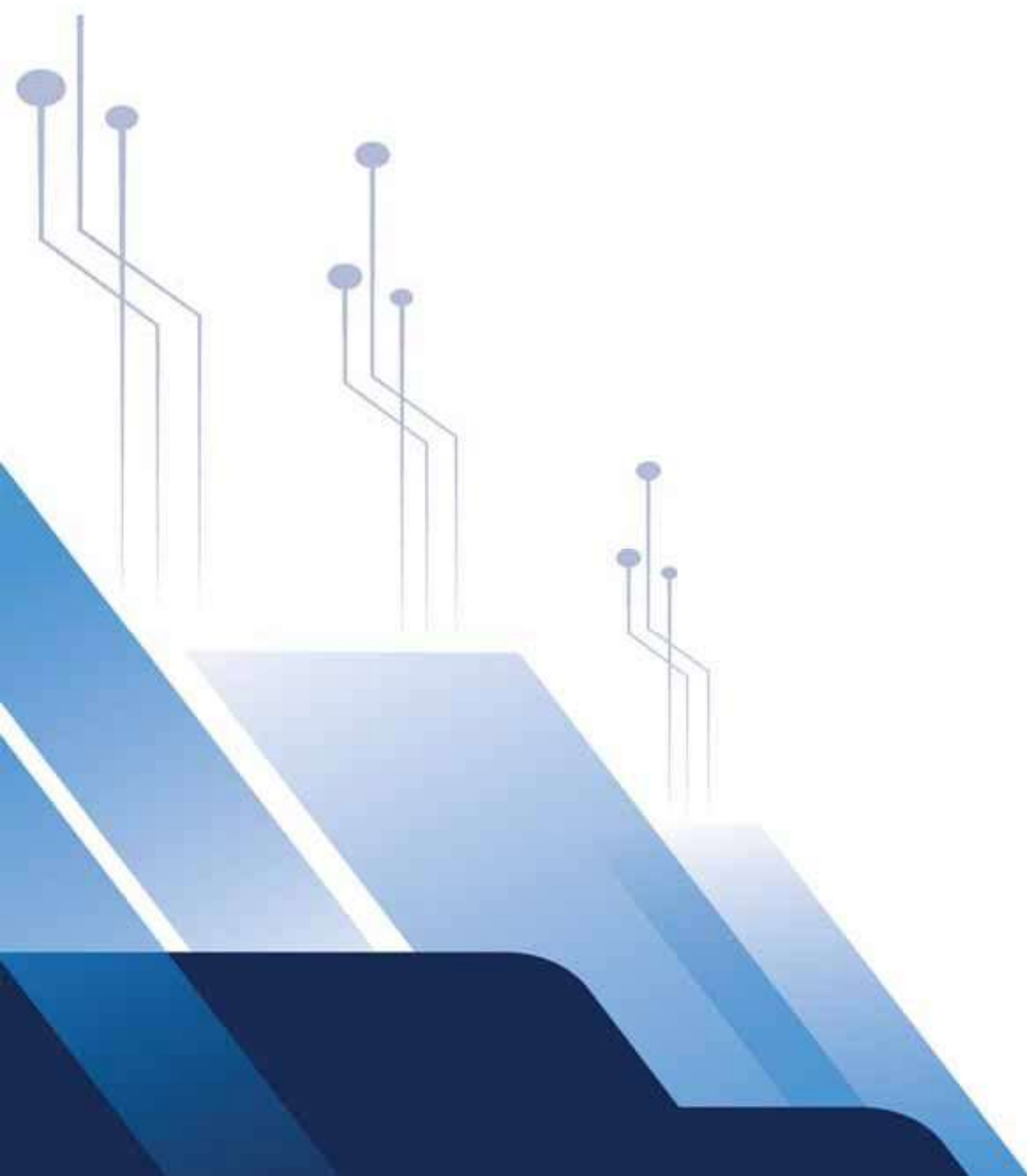

דוח מינהלה

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי

לתקופה ינואר - דצמבר 2024

תיאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופת ינואר – דצמבר 2024

דוח מינהלה

דוח המינהלה ליום 31 בדצמבר 2024, סוקר את השינויים העיקריים בפעילות המוסד לביטוח לאומי (להלן - "הביטוח הלאומי") בחודשים ינואר – דצמבר 2024. דוח המינהלה הינו חלק בלתי נפרד מהדוח הכספי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח כמקשה אחת.

א. תאור כללי

הביטוח הלאומי הוא תאגיד כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. הביטוח הלאומי הוקם בשנת 1954 ומעניק מאז הטבות וביטוח סוציאלי לתושבי מדינת ישראל על פי "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995" (להלן - החוק).

בחוק הביטוח הלאומי מעוגנות תוכניות לביטוח אזרח ותיק ושאררים, אימהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופרוק תאגיד. לבד מגמלאות בכסף מעניק הביטוח הלאומי שירותי שיקום והכשרה מקצועית לנכים, לאלמנות ולנפגעי איבה, שרותי סיעוד ושירותי ייעוץ לקשישים.

הביטוח הלאומי מופקד גם על ביצוע חוקים נוספים והסכמים בתחום הביטוח הסוציאלי, אחד המשמעותיים בהם הוא חוק הבטחת הכנסה שנועד להגן על כל משפחה בישראל מפני אובדן הכנסה ולהבטיח קיום בסיסי לאוכלוסיות נזקקות. כמו כן במקרים בהם בחרה המדינה לתגמל אוכלוסיות מסוימות למרות שלא צברו זכויות ביטוחיות, הביטוח הלאומי הינו צינור להעברת כסף זה - תשלום קצבה לא ביטוחית (קצבה הממומנת על ידי הממשלה).

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי (להלן - "חוק הבריאות"). על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה הביטוח הלאומי את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, על פי סעיף 13(א)(5) לחוק הבריאות מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה, כפי שנקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות לביטוח לאומי. הביטוח הלאומי מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

ב. סביבה עסקית

• הוראות חוק:

הביטוח הלאומי כפוף להוראות חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995, והתקנות שהותקנו על פיו.

• הדוח הכספי:

הדוחות הכספיים של הביטוח הלאומי לשנת 2024, אושרו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי ביום 11 למאי 2025. הדוחות בוקרו על ידי רואי חשבון והם ערוכים בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים ובכפוף למדיניות מינהלת הביטוח הלאומי כפי שמפורט בדוחות.

הדוחות מספקים למדינה ולציבור תמונת מצב רחבה ומקיפה אודות הפעילות הכספית של הביטוח הלאומי. שנת 2024 הסתיימה בגירעון חשבונאי נטו של כ- 96 מיליארד ש"ח. זהו גידול של כ- 67 מיליארד ש"ח לעומת שנת 2023. הגירעון החשבונאי נטו נבע בעיקר מגידול בקרנות הביטוח בסך של כ- 96 מיליארד ש"ח. כתוצאה מכך הגירעון בהון של ביטוח לאומי גדל לסך של 810 מיליארד ש"ח וההתחייבות בגין קרנות הביטוח ארוכות הטווח עלה לסך של 1,100 מיליארד ש"ח. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי ביטוח מסוימים כלפי מבוטחים או תלויים, שלגביהם הוגשה תביעה לגמלה או נוצרה עד ליום הדוח הכספי עילה לזכאות לתשלום גמלה.

בחוות דעת אקטוארית של אקטואר הביטוח הלאומי שנכללה בדוח המלא של האקטואר ומבוסס על נתוני 2022 "הקרן", שהינה יתרות נכסי המוסד המושקעים באג"ח מדינה, שיתרתה לפי שווי הוגן בדוח הכספי לשנת 2024, עומדת על כ- 285 מיליארד ש"ח, צפויה להתרוקן בשנת 2036.

בהתאם להחלטה של שר העבודה תוקם ועדה ציבורית לחיזוק האיתנות הפיננסית של הביטוח הלאומי שתמונה על ידו, אשר מטרתה לגבש תוכנית פיננסית שתאפשר לביטוח לאומי לעמוד בכל התחייבויותיו לציבור המבוטחים. נכון לתאריך החתימה על הדוחות הכספיים טרם התקבלה החלטה בקשר למועד הקמת הועדה.

ב. סביבה עסקית (המשך)

בשנת 2024 הגרעון התזרימי של הביטוח הלאומי עמד על סך של כ- 3 מיליארד ש"ח ואילץ את הביטוח הלאומי לממנו מפירעון השקעותיו באיגרות חוב של ממשלת ישראל, כאשר בשנים קודמות, למעט שנת 2020 (שנת התפרצות הקורונה), הושקעו עודפי תזרים באותן אגרות חוב.

• מלחמת חרבות ברזל:

ביום 7 באוקטובר 2023 בעקבות מתקפת פתע על ישראל והמצב הביטחוני, הכריזה ממשלת ישראל על מלחמת "חרבות ברזל" אשר עדיין נמשכת בימים אלו. כתוצאה מכך נקבעו הגבלות שונות ובכללן אזורים בהם קיימות הגבלות על תנועת אזרחים, הגבלה על התכנסויות, שינויים בפעילות מערכת החינוך בישובים רבים, פינוי ישובים סמוכים לגבולה הצפוני של המדינה ובאזור עוטף עזה, גיוס אזרחים רבים לשירות מילואים ועוד. למלחמת "חרבות ברזל", להתקפות על ישראל ולפעולות שנקטה ממשלת ישראל השפעות ישירות ועקיפות על תקציב ופעילות הביטוח הלאומי אשר עשויות להיות משמעותיות. בהיבט הפעילות של הביטוח הלאומי, במלחמת "חרבות ברזל" העניק המשרד מענה לנפגעים הרבים, בני משפחותיהם וכן לכלל המבוטחים שמצב החירום השפיע עליהם באמצעות קידום תיקוני חקיקה.

בשנת 2024 שילם הביטוח הלאומי מענקים בגין מלחמת חרבות ברזל בסך 5.7 מיליארד ש"ח לעומת 1.2 מיליארד בשנה קודמת, כמוכן שולמו קצבאות איבה בסך 2.5 מיליארד ש"ח לעומת 1.4 מיליארד ש"ח בשנה קודמת.

ראה באור 1.ג. לפירוט תיקוני החקיקה וההשפעות העיקריות על פעילות הביטוח הלאומי כתוצאה ממלחמת חרבות ברזל. כמו כן ראה פירוט בחלק ו. - פעילות עבור אחרים.

בשלב הנוכחי, בשל מגבלות הנובעות מהמצב הביטחוני ולאור חוסר הוודאות לגבי המשך המלחמה והשפעתה על הכלכלה בכלל ועל פעילות הביטוח הלאומי בפרט, אין באפשרות הביטוח הלאומי להעריך את ההשפעה הכספית, למעט סעיפים ספציפיים שניתן בהם גילוי. ככל שהמלחמה תימשך ו/או תסלים לחזיתות נוספות, עשויות להיות לכך השפעות נוספות על פעילות הביטוח הלאומי.

ג. תוצאות הפעילות

תמצית דוחות על הביצוע הכספי (במיליוני ש"ח):

2022	2023	2024	
			מחזור הפעילות
			הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
63,640	67,916	70,743	הכנסות מדמי ביטוח
38,320	43,309	46,352	הכנסות מהעברות
101,960	111,225	117,095	
			הכנסות מעסקאות חליפין:
46	6,586	10,446	הכנסות מימון
1,374	2,730	3,083	הכנסות אחרות
1,420	9,316	13,529	
			פעילות עבור אחרים:
29,797	31,621	33,614	תקבולים מדמי ביטוח בריאות
28,203	33,635	38,898	תקבולים עבור השלמת סל בריאות
3,067	3,784	3,740	תקבולים עבור בתי חולים ציבוריים
10,383	11,581	12,859	תקבולים עבור גמלאות במימון אוצר המדינה
1,709	7,122	26,468	תקבולים עבור גמלאות במימון משרד הביטחון
-	1,190	5,653	תקבולים עבור מענקי חרבות ברזל
73,159	88,933	121,232	
176,359	209,474	251,856	סך מחזור הפעילות
(73,159)	(88,933)	(121,232)	בניכוי סכומים שהתקבלו עבור אחרים
103,380	120,541	130,624	סך הכל הכנסות הביטוח הלאומי
			הוצאות
101,186	117,118	127,251	גמלאות ותשלומים אחרים (כולל תמיכות)
2,689	3,179	3,415	שכר ואחרות (כולל הוצאות תפעול מנהליות)
21,886	-	-	הוצאות מימון
(65,634)	29,502	96,042	גידול (קישון) בקרנות הביטוח
60,127	149,799	226,708	סך הכל הוצאות
43,253	(29,258)	(96,084)	עודף (גרעון) נטו לשנה

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

הכנסות מדמי ביטוח:

הכנסות מדמי ביטוח מורכבות מהתשלומים שהביטוח הלאומי גובה כדמי ביטוח מכוח חוק ותקנות. עיקר ההכנסות נובעות מגביה ממעסיקים בגין עובדים שכירים, בהתאם לשכר העובדים. הכנסות נוספות הן הכנסות ממי שאינם שכירים (בעיקר עצמאים), על פי חיוב הביטוח הלאומי בהתאם לשומת מס האחרונה של המבוטח או בהתאם לשיעור המינימלי הקבוע בחוק.

הכנסות הביטוח הלאומי מדמי ביטוח ממעסיקים ומלא שכירים (כולל שיפוי האוצר) בשנת 2024 הסתכמו ב- 70,742 מיליוני ש"ח לעומת 67,916 מיליוני ש"ח בשנת 2023. סך הכל גידול נטו של 4.2%.

דמי ביטוח ממעסיקים:

שיעור הגידול בהכנסות דמי הביטוח ממעסיקים עמד על 4.0%, בין שנת 2023 לשנת 2024. השינוי נבע מגידול בשיעור התעסוקה במשק ומגידול בנפח השכר החייב בדמי ביטוח של המועסקים.

דמי ביטוח מלא שכירים:

הגידול בהכנסות מלא שכירים בשיעור של 6.0% בשנת 2024 לעומת שנת 2023, נבע מגידול בנפח השכר החייב בדמי ביטוח של העצמאיים.

הרכב הכנסות מדמי ביטוח (במיליוני ש"ח):

דמי ביטוח מעסיקים	2024	2023	שינוי ב %
הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים	59,341	56,647	4.8%
שיפוי אוצר	4,180	3,988	4.8%
	63,521	60,635	4.8%
עדכון הפרשה לחובות מסופקים	114	575	
סה"כ דמי ביטוח מעסיקים	63,635	61,210	4.0%

דמי ביטוח לא שכירים	2024	2023	שינוי ב %
הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים	6,868	6,446	6.5%
שיפוי אוצר	359	330	8.8%
	7,227	6,776	6.7%
עדכון הפרשה לחובות מסופקים	(120)	(70)	
סה"כ דמי ביטוח מלא שכירים	7,107	6,706	6.0%
סה"כ הכנסות מדמי ביטוח	70,742	67,916	4.2%

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

התפלגות הכנסות דמי ביטוח לענפי הביטוח השונים (במיליוני ש"ח):

דמי ביטוח מעסיקים	2024	2023	שינוי ב %
אזרח ותיק ושארים	25,485	24,497	4.0%
ילדים	10,769	10,351	4.0%
נכות כללית	9,358	9,001	4.0%
נפגעי עבודה	8,287	8,124	2.0%
אימהות	5,708	5,427	5.2%
אבטלה	1,589	1,535	3.5%
סיעוד	1,407	1,326	6.1%
נפגעי תאונות	680	612	11.1%
פשיטת רגל	328	317	3.5%
הענקות מטעמי צדק	24	20	20.0%
סך הכל	63,635	61,210	4.0%

דמי ביטוח מלא שכירים	2024	2023	שינוי ב %
אזרח ותיק ושארים	3,305	3,114	6.1%
ילדים	1,494	1,409	6.0%
נכות כללית	1,145	1,077	6.3%
נפגעי עבודה	538	416	29.3%
אימהות	436	511	14.7%
סיעוד	125	118	5.9%
נפגעי תאונות	62	59	5.1%
הענקות מטעמי צדק	2	2	0%
סך הכל	7,107	6,706	6.0%

ההכנסות מדמי ביטוח מיוחסות לענפי הביטוח השונים בעיקר בהתאם ללוח י' בחוק הביטוח הלאומי.

הכנסות מהעברות - הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה מכוח סעיף 32 לחוק:

ההכנסות מתקציב המדינה הסתכמו בשנת 2024 ב- 46,352 מיליוני ש"ח לעומת 43,309 מיליוני ש"ח בשנת 2023, גידול של כ- 7.0%. הגידול נובע מגידול בהיקף תקבולי דמי הביטוח הלאומי בשיעור של כ- 5.2% המהווים בסיס להכנסה זו ומנגד גידול בשיעור השתתפות המדינה בשיעור של כ- 1.58% (מ- 58.88% בשנת 2023 ל- 59.81% בשנת 2024).

בנוגע לאופן חישוב הקצבת אוצר לפי סעיף 32 לחוק, ראה פירוט בביאור 2טו(2).

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

התפלגות הכנסות מהעברות לענפי הביטוח השונים (במיליוני ש"ח):

ענף	2024	2023	שינוי ב %
אזרח ותיק ושארים	16,598	15,473	7.3%
אימהות	9,346	8,832	5.8%
נכות כללית	6,317	5,877	7.5%
ילדים	5,047	4,695	7.5%
אבטלה	3,389	3,165	7.1%
נכות מעבודה	1,906	1,773	7.5%
סיעוד	1,334	1,244	7.2%
תאונות	1,271	1,182	7.5%
פשיטת רגל	1,130	1,055	7.1%
הענקות מטעמי צדק	14	13	7.7%
סך הכל	46,352	43,309	7.0%

הכנסות מימון:

להלן הרכב הכנסות (הוצאות) המימון (במיליוני ש"ח):

2024	2023	
8,557	8,394	ריבית על השקעות אג"ח
8,545	8,153	הפרשי הצמדה על השקעות אג"ח (1)
(6,934)	(10,112)	שחיקת אג"ח לפי שווי הוגן (2)
10,168	6,435	סך הכל הכנסות מימון
278	151	הכנסות מריבית בנק ואחרים
10,446	6,586	סך הכל הכנסות מימון

(1) בשנת 2024 נרשמה עליה במדד המחירים לצרכן הידוע בשיעור של 3.4%, לעומת עליה של 3.3% בשנת 2023. שינוי זה גרם לגידול בהכנסות הביטוח הלאומי בגין הפרשי הצמדה על השקעותיו באגרות חוב.

(2) התאמת איגרות החוב לשווי הוגן כתוצאה מהשפעת התאמה לשווי הוגן בהתבסס על וקטור ריביות Zero Coupon בין השנים כמפורט להלן.

שווי הוגן והשימוש בווקטור ריביות:

המודל אשר יושם לצורך הערכת השווי ההוגן של איגרות החוב הינו מודל היוון תזרימי המזומנים בהתחשב בווקטור ריביות.

וקטור הריביות שהביטוח הלאומי משתמש בו מבוסס על עקום הריבית המתקבל מידי שנה מחברת "מרווח הוגן". גוף זה מחשב את עקום הריבית לצורך חישובי השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הבלתי סחירים הכוללים את השקעות הביטוח הלאומי באגרות החוב של ממשלת ישראל, את ההתחייבויות בגין קרנות הביטוח ואת ההתחייבויות בגין זכויות עובדים בגין פנסיה תקציבית.

וקטור הריביות בשנת 2024 השפיע על שחיקת איגרות החוב בסכום של כ- 6.9 מיליארד ש"ח לעומת שחיקה בסכום של כ- 10.1 מיליארד ש"ח בשנת 2023. הפרש זה נגרם כתוצאה מעליה מתונה יותר בתחזית של ריביות העקום לאורך השנים.

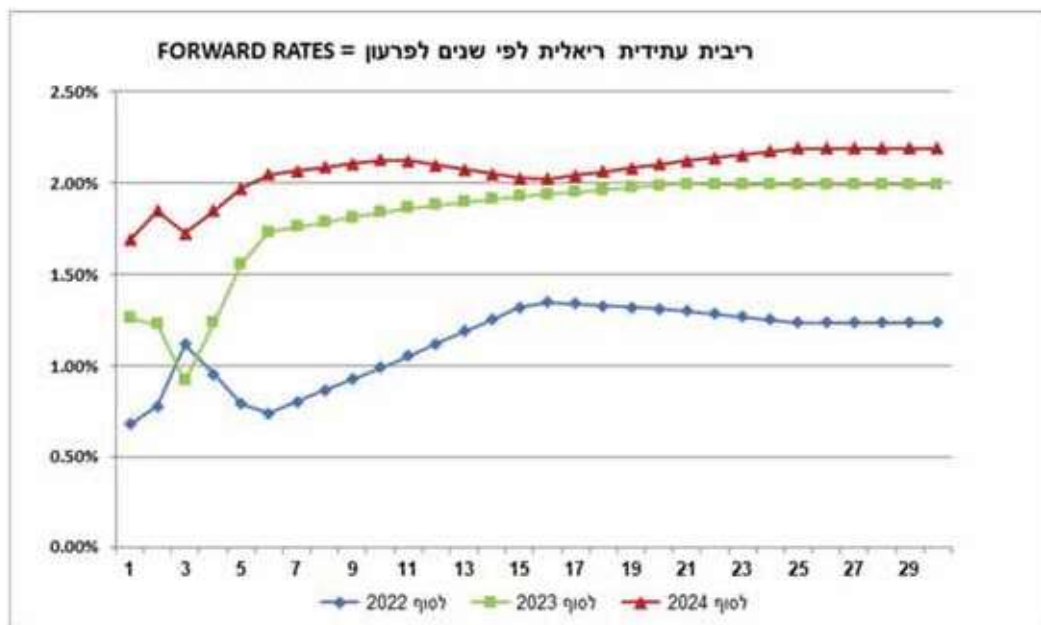
מנגד השפעת השינוי בווקטור הריביות בין שנת 2023 לבין שנת 2024 הביא לקיטון בקרנות הביטוח של כ- 26 מיליארד ש"ח. ראה פרוט בהמשך סעיף זה, ולקיטון ההפרשה לזכויות עובדים בסך של כ- 0.24 מיליארד ש"ח.

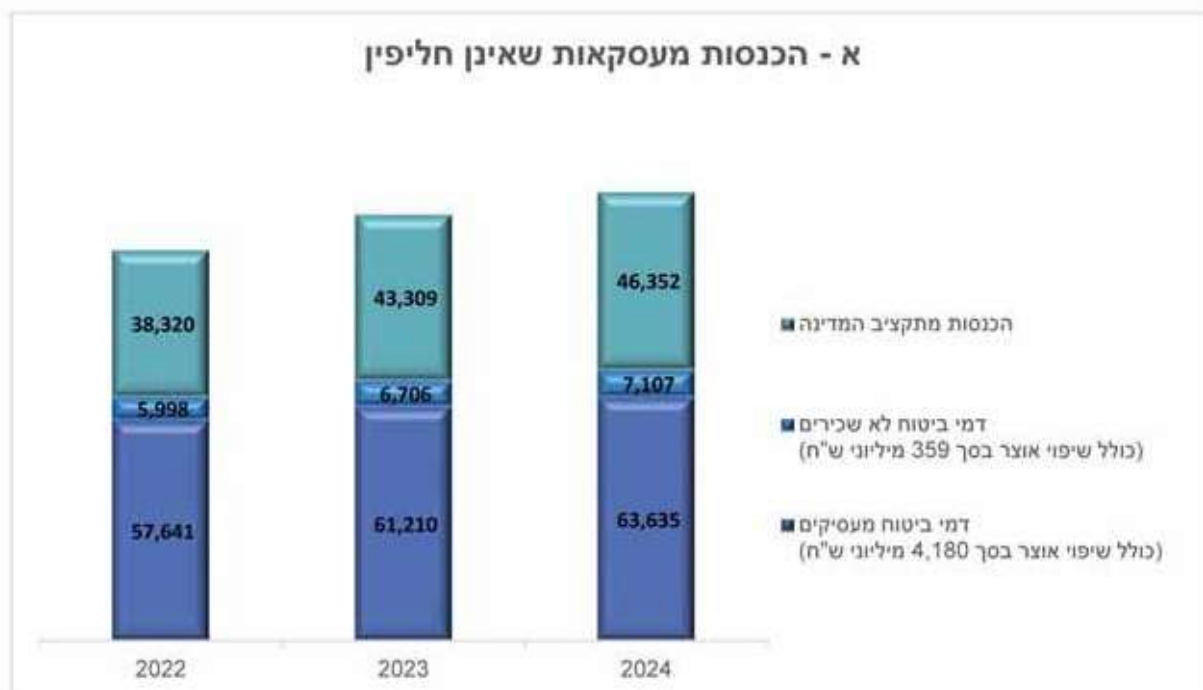
ג. תוצאות הפעילות (המשך)

שווי הוגן והשימוש בווקטור ריביות (המשך):

להלן גרף המציג את ווקטור הריבית לשנים 2022-2024:

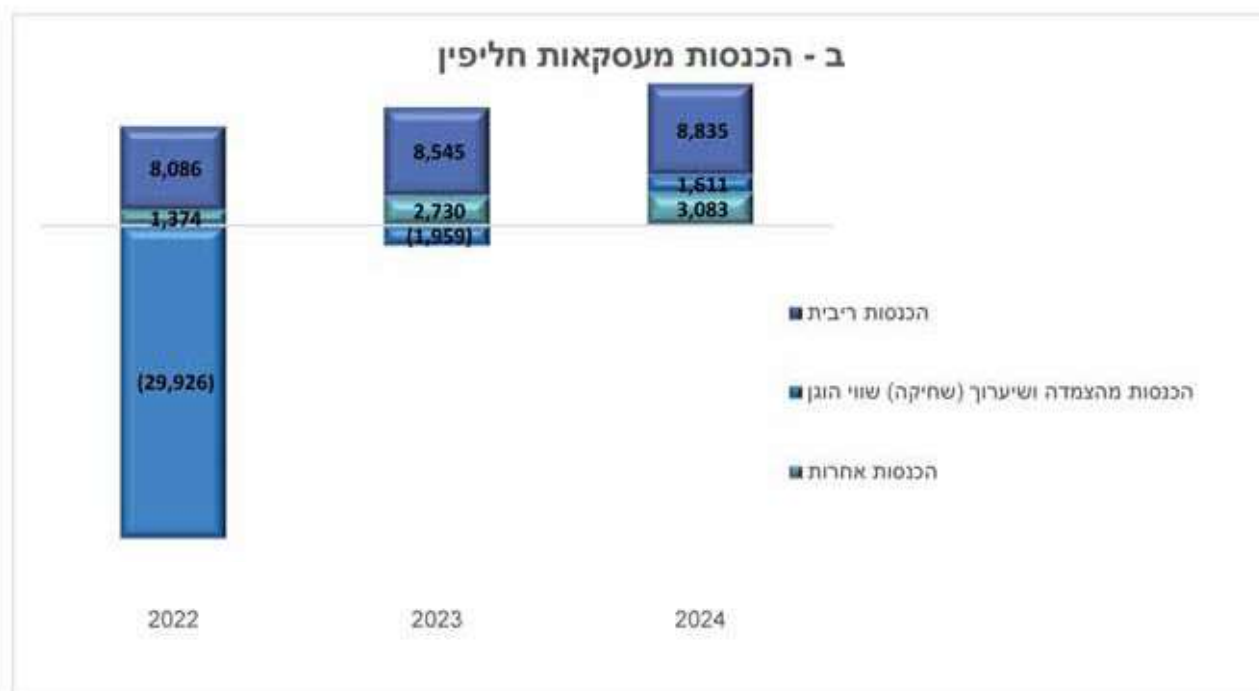

תרשים א' - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (במיליוני ש"ח)

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

תרשים ב' - הכנסות מעסקאות חליפין והוצאות מימון נטו* (במיליוני ש"ח)

* הוצאות המימון בשנת 2022 מוצגות בדוח הכספי במסגרת ההוצאות.

הכנסות אחרות:

2023	2024	
1,805	2,302	פיצויים מצד שלישי (1)
852	738	הכנסות מאספקת שירותים (2)
73	43	אחרות
2,730	3,083	סך הכל הכנסות אחרות

(1) פיצויים מצד שלישי:

הכנסות, לפי סעיף 328 לחוק, מחברות ביטוח ואחרים, בגין פיצוי על גמלה ששולמה למבוטח. בתיקון לחוק בנובמבר 2021 נקבע כי בכל הקשור לתביעות לפי חוק הפיצויים יחול הסדר התחשבות כולל שבמסגרתו יועבר מידי שנה מחברות הביטוח, בעד התקופה מיום 1 בינואר 2023 ועד 31 בדצמבר 2024, סכום קבוע לטובת פיצוי בשיעור של 10% מדמי הביטוח הנגבים בענף ביטוח רכב מנועי, ובעד התקופה מיום 1 בינואר 2025 ואילך בשיעור של 10.95% מדמי הביטוח הנגבים מענף ביטוח רכב מנועי. במהלך השנים 2023 ו-2024 חתם הביטוח לאומי הסכמים עם מספר חברות להסדרת דרישות תשלום בגין פיצויים על גמלאות ששילם הביטוח לאומי בשנים קודמות עד שנת 2022. במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 אושר תיקון מספר 102 לחוק הקובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יהיה רשאי לתבוע לפי סעיף 328 את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית ומנגד יעביר משרד האוצר לביטוח הלאומי מידי שנה סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק. הסכומים הנקובים בלוח טז' יעודכנו ב-1 בינואר מדי שנה לפי השינוי במדד. בשנת הדוח כלולה הכנסה ממשרד האוצר בגין סעיף 328 בסך של כ-198 מיליוני ש"ח.

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

(2) הכנסות מאספקת שירותים:

הממשלה וקופות החולים משתתפות בהוצאות הנהלה וכלליות לפי חלקן היחסי, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד - 1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), כמפורט להלן:

- על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות כפי שהיו בפועל, הנובעות מביצוע הסכמים בדבר מתן גמלאות בשיעור הקבוע בחוק.
- על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות הביטוח הלאומי), התשנ"ה - 1995. השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

פעילות עבור אחרים:

על מנת לשקף גם את הפעילות שמבצע הביטוח הלאומי עבור אחרים (ראה גם ביאור 2'ידי לדוחות הכספיים), ניתן ביטוי בדוחות הכספיים לתקבולים שגובה הביטוח הלאומי בעבור אחרים ולתשלומים שהוא מבצע עבורם, פעילות זו מפורטת בפרק ו' לדוח זה.

גמלאות ותשלומים אחרים:

הוצאות גמלאות המוצגות בדוחות כוללות תשלומים על פי חוק ביטוח לאומי ואינן כוללות גמלאות הממומנות על ידי משרדי ממשלה, בעיקר משרד האוצר ומשרד הביטחון, על פי סעיף 9 לחוק ועל פי חוקים והסכמים אחרים. תשלומי הגמלאות והאחרים, כוללים: תשלומי גמלאות המשולמים ישירות למבוטחים, תשלומי גמלאות המשולמים בעין בעיקר עבור רכישת שירותים למבוטחים כמו שירותי סיעוד וכן תשלומים אחרים לפי חוק, כמו: ועדות רפואיות, סיוע משפטי הסעות יולדות וכדומה.

הוצאות גמלאות בשנת 2024 הסתכמו ב-127,251 מיליוני ש"ח לעומת 117,118 מיליוני ש"ח בשנת 2023 עליה של 8.7%.

השינוי בהוצאות הגמלאות נבע בעיקר מהסיבות הבאות:

משינוי במספר מקבלי הגמלאות בשנת 2024 לעומת שנת 2023 וכן מעדכון הסכום הבסיסי לתשלום הקצבאות בשנת 2024 בשיעור של 3.3%. העדכון הוא בהתאם לשיעור עליית המדד, שהינו מדד חודש נובמבר 2023 ביחס לנובמבר שנה קודמת (למעט קצבת נכות כללית, שר"מ וילד נכה המעודכנות החל מ-2023 לפי השינוי בשכר הממוצע לפי סעיף 2 לחוק הביטוח הלאומי, שעלה בשיעור של 5.6%).

- בענף אבטלה, הגידול בתשלומים מיוחס לעלייה של כ-4% בדמי אבטלה ממוצעים, וכן מתשלומים רטרואקטיביים עבור שנה קודמת, ומתשלום זכאות דצמבר 2023 של מקבלי דמי אבטלה ששולם בינואר 2024. תשלום זה היה גבוה במיוחד בשל הגידול במספר המקבלים עקב מלחמת חרבות ברזל.
- בענף סיעוד, בשנת 2024 המשיכה המגמה של גידול במספר המקבלים, אך קצב הגידול התמתן בהשוואה ל-2023. כמו כן הגידול בתשלומי הקצבאות נבע מעלייה בשכר המינימום בחודש אפריל 2024 המשפיע על שכרן של המטפלות ולכן על תעריף יחידת שרות.
- בענף נכות כללית, חל גידול המיוחס לגידול במספר מקבלי הגמלאות בענף והצמדת סכומי הגמלאות לשכר הממוצע.
- בענף פשיטת רגל ופרוק תאגיד (חדלות פרעון), חל קיטון שנובע מריכוז הטיפול בשנת 2023 בתביעות של פשיטת רגל שהצטברו לאורך השנים לעומת שנת 2024 בה הביטוח הלאומי טיפל בעיקר בתביעות שוטפות.

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

פרוט הוצאות הגמלאות כולל תמיכות לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

שינוי ב %	2023	2024	
6.4%	39,395	41,902	אזרח ותיק ושאר
13.6%	27,832	31,627	נכות כללית
5.3%	9,662	10,171	אימהות
15.5%	16,057	18,541	סיעוד
4.3%	9,137	9,530	ילדים
7.0%	8,440	9,033	נפגעי עבודה
12.0%	5,623	6,296	אבטלה
(89.9%)	899	91	פשיטת רגל
(22.4%)	58	45	נפגעי תאונות
0.0%	15	15	הענקות מטעמי צדק
8.7%	117,118	127,251	סך הכל

שינוי בקרנות הביטוח:

להלן פרוט עדכון קרנות הביטוח לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

2023	2024	
6,045	25,781	אזרח ותיק ושאר
(19,230)	26,941	נכות כללית
8,390	23,761	נפגעי עבודה
34,297	19,599	סיעוד
29,502	96,042	סך הכל

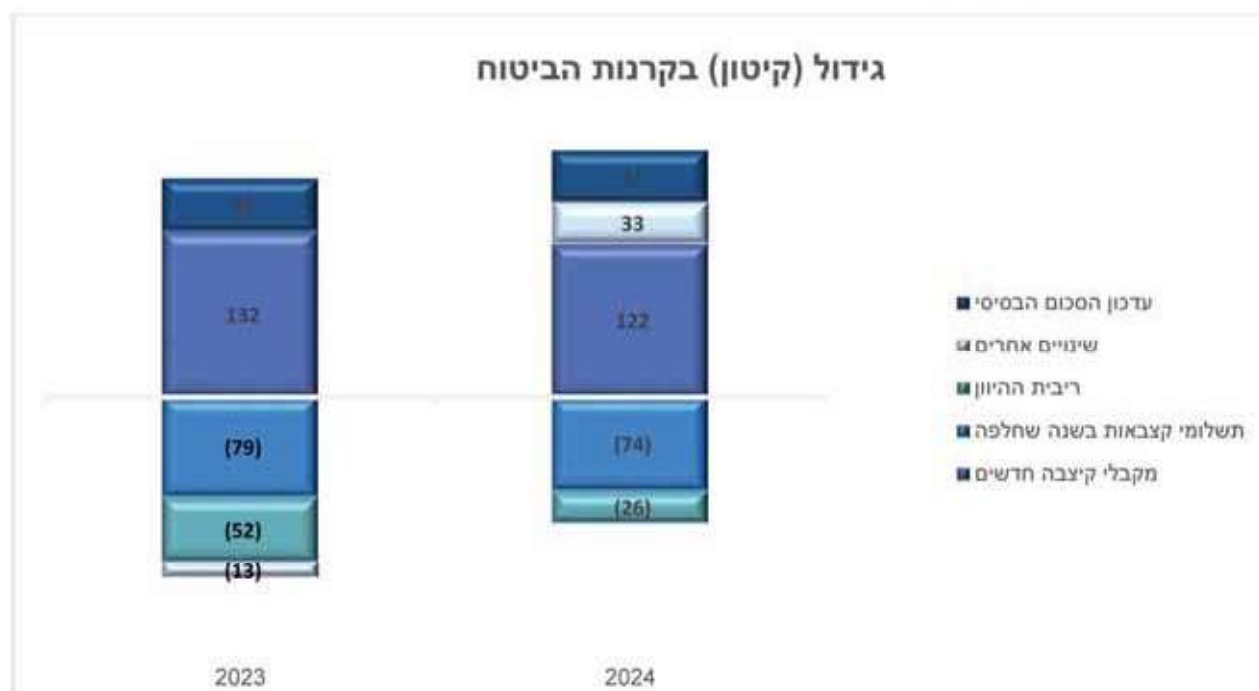
הסיבות העיקריות שגרמו לגידול בקרנות הביטוח הינן:

- **מקבלי קצבה חדשים פחות תשלומי קצבאות בשנה שחלפה** - גידול של כ- 122 מיליארד ש"ח בגין מקבלי קצבה חדשים מצד אחד, והפחתה של כ- 74 מיליארד ש"ח בגין תשלומי קצבאות בשנת 2024. סך הכל גידול נטו של כ- 48 מיליארד ש"ח.
- **ריבית ההיוון** - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריבית של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) שמסופק מדי שנה על ידי חברת "מרווח הוגן" בע"מ. השינוי בווקטור הריביות בין שנת 2023 לבין שנת 2024 הביא לקיטון בקרנות הביטוח של כ- 26 מיליארד ש"ח.
- **עדכון הסכום הבסיסי ושינויים אחרים** - עדכון הסכום הבסיסי, ברוב הענפים בהתאם לשינוי במדד המחירים לצרכן ובענף נכות כללית בהתאם לשיעור השינוי בשכר הממוצע, הביא לגידול של כ- 41 מיליארד ש"ח בקרנות הביטוח. שינויים אחרים הביאו לגידול של כ- 33 מיליארד ש"ח בקרנות הביטוח.
- **נפגעי עבודה** - עבור הדוח הנוכחי בוצע שינוי במודל לנוסחת הקצבה הממוצעת. הסיבה היא שמקבלי קצבת נפגעי עבודה להם קצבה נמוכה מקצבת אזרח ותיק עוברים לענף אזרח ותיק בגיל פרישה, ושאר המקבלים (להם קצבה גבוהה מקצבת אזרח ותיק) נשארים בענף נפגעי עבודה אף לאחר גיל פרישה. לכן נוצר מצב בפועל שממוצע הקצבאות של נפגעי עבודה גדל אחרי גיל פרישה. לצורך התאמת המודל למציאות זו בוצע שינוי במודל. השינוי הביא לגידול של כ- 13 מיליארד ש"ח בקרן הביטוח נפגעי עבודה. שינוי זה כלול בשינויים אחרים והגידול כלול בגידול של כ- 33 מיליארד ש"ח הנזכר לעיל בסעיף הקודם.

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

תרשים ג' - גידול (קיטון) בקרנות הביטוח (במיליארד ש"ח)

שכר עבודה והוצאות כלליות:

הממשלה וקופות החולים משתתפות בהוצאות שכר עבודה והוצאות הנהלה וכלליות לפי חלקן היחסי, הנובע מביצוע חוקים והסכמים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994. השתתפות גורמי החוץ בהוצאות נרשמת במסגרת ההכנסות האחרות כהכנסה מהספקת שירותים. ההשתתפות מושפעת מהיחס בין פעילות הביטוח הלאומי והפעילות עבור הממשלה וגורמי החוץ. הגידול בשנים 2023 ו-2024 לעומת שנת 2022 נובע בעיקר מהעליה בתשלומי הממשלה בגין מלחמת חרבות ברזל.

פרוט שכר עבודה ונלוות (במיליוני ש"ח):

2022	2023	2024	
1,453	1,568	1,683	שכר ונלוות
(109)	116	62	עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה
1,344	1,684	1,745	
130	533	458	השתתפות גורמי חוץ

הוצאות שכר עבודה ונלוות כוללות הוצאות בגין שכר שוטף ועדכון ההפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה, ונרשמות במלואן במסגרת ההוצאות בדוח על הביצוע הכספי.

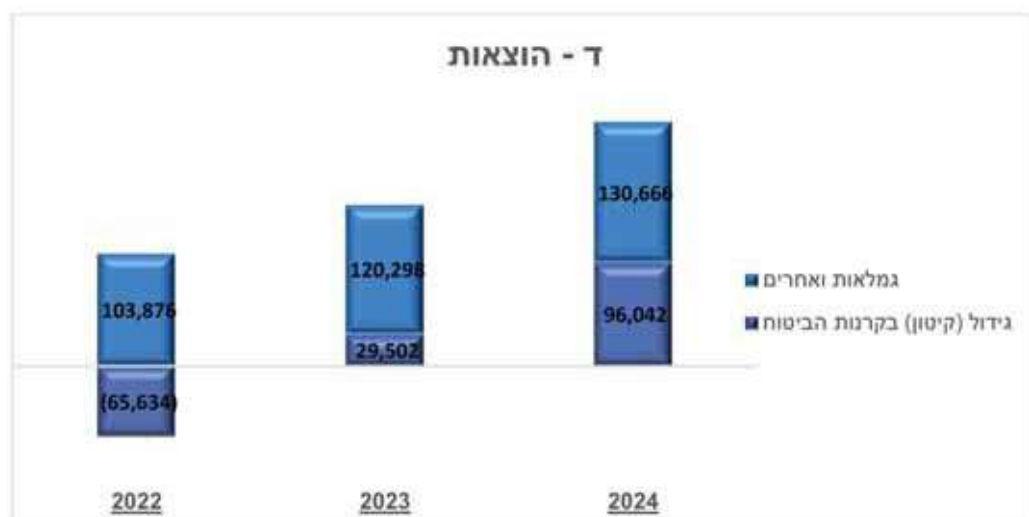
ג. תוצאות הפעילות (המשך)

הנהלה וכלליות (במיליוני ש"ח):

2022	2023	2024	
932	1,010	1,072	הוצאות הנהלה וכלליות
90	319	281	השתתפות גורמי חוץ

הוצאות הנהלה וכלליות כוללות בעיקר הוצאות אחזקת מחשב, שכר דירה ואחזקת מבנים, פחת והוצאות אחרות.

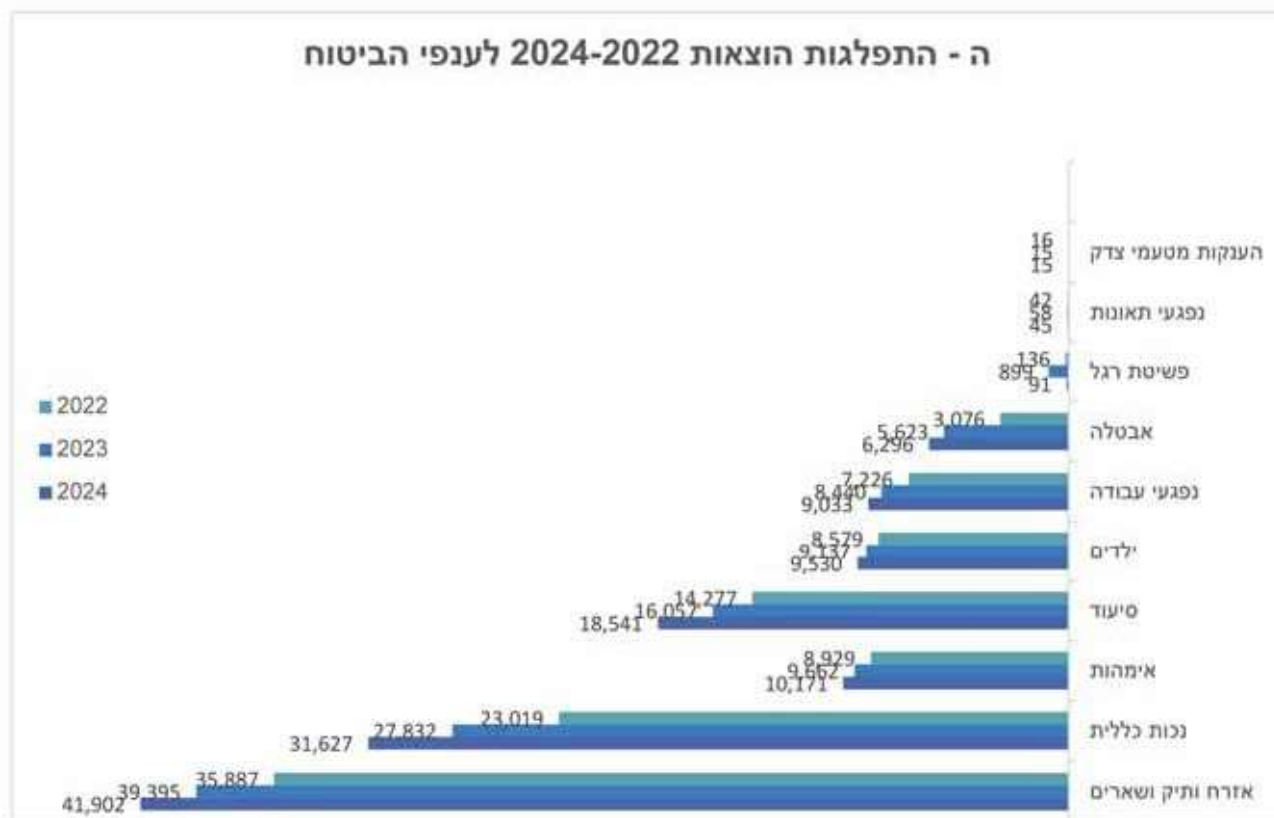
תרשים ד' - הוצאות (במיליוני ש"ח)

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

תרשים ה' - התפלגות הוצאות לשנים 2022-2024 בין ענפי הביטוח (במיליוני ש"ח)

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

דוח על הביצוע הכספי על בסיס מזומן (במיליוני ש"ח) (*)

2023	2024	
		תקבולים מעסקאות שאינן חליפין:
66,499	70,093	תקבולים מדמי ביטוח
42,607	45,847	תקבולים מהעברות
109,106	115,940	תקבולים מעסקאות חליפין (ללא מימון):
1,373	2,055	הכנסות אחרות
110,479	117,995	סך הכל תקבולי הביטוח הלאומי
		תשלומים
116,084	127,550	גמלאות ותשלומים אחרים (כולל תמיכות)
1,149	2,041	תשלומי מינהל (שכר, הנהלה וכלליות וכדומה)
117,233	129,591	סך הכל תשלומים
(6,754)	(11,596)	גרעון לפני מימון
8,562	8,788	תקבולים מריבית
1,808	(2,808)	עודף (גרעון) נטו לשנה

(*) דוח הביצוע על בסיס מזומן אינו ערוך בהתאם לבסיסי המדידה ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים. עם זאת הדוח מציג את סך התקבולים והתשלומים בהתאם לאמור בביאור 29 ב' בדוח הכספי.

ד. המצב כספי

תמצית הדוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח):

2023	2024	
נכסים שוטפים:		
		מזומנים ושווי מזומנים
3,184	2,552	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
8,997	10,177	חלות שוטפת - איגרות חוב של ממשלת ישראל
25,838	27,319	ממשלת ישראל
1,074	1,404	חובות הציבור
1,928	2,104	נכסים שוטפים אחרים
88	145	
41,109	43,701	
נכסים שאינם שוטפים:		
		איגרות חוב של ממשלת ישראל
260,263	257,664	ממשלת ישראל
1,194	1,209	רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים, נטו
2,725	2,836	
264,182	261,709	
305,291	305,410	סך הכל נכסים
התחייבויות שוטפות		
8,583	8,532	
התחייבויות שאינן שוטפות:		
		התחייבויות בגין זכויות עובדים
6,591	6,361	קרנות הביטוח
1,004,178	1,100,221	התחייבויות אחרות
322	519	
1,011,091	1,107,101	
(714,383)	(810,223)	גרעון בהון
305,291	305,410	סך הכל התחייבויות וגרעון בהון

ד. המצב כספי (המשך)

סך המאזן ליום 31.12.2024 מסתכם ב- 305,410 מיליוני ש"ח לעומת 305,291 מיליוני ש"ח ליום 31.12.2023.

הנכסים השוטפים ליום 31.12.2024 הסתכמו ב- 43,701 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 14.3% מסך המאזן. הנכסים השוטפים ליום 31.12.2023 הסתכמו ב- 41,109 מיליוני ש"ח והיוו כ- 13.5% מסך המאזן באותו מועד.

ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2024 הסתכמו ב- 8,532 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 2.8% מסך המאזן, לעומת ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2023 אשר הסתכמו ב- 8,583 מיליוני ש"ח והיוו כ- 2.8% מסך המאזן באותו מועד.

ליום 31.12.2024 לביטוח הלאומי הון חוזר חיובי בסך 35,169 מיליוני ש"ח לעומת 32,526 מיליוני ש"ח ב- 31.12.2023. היחס השוטף של הביטוח הלאומי ליום 31.12.2024 הוא 5.1 לעומת 4.8 ליום 31.12.2023.

נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2024 הסתכמו ב- 261,709 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 85.69% מסך המאזן, לעומת נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2023 אשר הסתכמו ב- 264,182 מיליוני ש"ח והיוו כ- 86.53% מסך המאזן באותו מועד. נכסים שאינם שוטפים כוללים בעיקר את יתרת השקעות הביטוח הלאומי באגרות חוב של ממשלת ישראל, כאשר מדיניות הביטוח הלאומי הינה להשקיע את עודפי הכספים, שאינם מעודפים מהתקציב התפעולי באגרות חוב מסדרות מיוחדות, המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל (ראה גם באור 9 לדוחות הכספיים).

התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2024 הסתכמו ב- 1,107,101 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 362% מסך המאזן, לעומת התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2023 אשר הסתכמו ב- 1,011,091 מיליוני ש"ח והיוו כ- 331% מסך המאזן באותו מועד. עיקר הגידול בהתחייבויות שאינן שוטפות נובע מהגידול בקרנות הביטוח.

הגרעון בהון ליום 31.12.2024 הסתכם ב- 810,223 מיליוני ש"ח לעומת 714,383 מיליוני ש"ח ביום 31.12.2023. השינוי בגרעון בהון נובע בעיקר מגרעון נטו השנה שהסתכם ב- 96,084 מיליוני ש"ח. הגרעון נוצר בעיקר כתוצאה מגידול בהתחייבויות של קרנות הביטוח בסך של כ- 96,042 מיליוני ש"ח.

בדוח האקטוארי המלא של הביטוח הלאומי ליום 31 בדצמבר 2022 שהוגש לשר העבודה בפברואר 2024 נרשם כי: "בשנת 2036 הקרן צפויה להתרוקן וללא מימון נוסף המוסד לא יהיה מסוגל לשלם את מלוא התחייבויותיו על פי החוק. "הקרן" - נכסי המוסד המושקעים בשני סוגי אג"ח מדינה".

בהתאם להחלטה של שר העבודה תוקם ועדה ציבורית לחיזוק האיתנות הפיננסית של הביטוח הלאומי שתמונה על ידו, אשר מטרתה לגבש תוכנית פיננסית אשר תאפשר לביטוח הלאומי לעמוד בכל התחייבויותיו לציבור המבוטחים. נכון לתאריך החתימה על הדוחות הכספיים טרם התקבלה החלטה בקשר למועד הקמת הוועדה.

חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין, דמי ביטוח:

יתרת החייבים ליום 31.12.2024 הסתכמה לסך של 10,177 מיליוני ש"ח לעומת 8,997 מיליוני ש"ח ליום 31.12.2023. הגידול נובע בעיקר מגידול בהכנסות לקבל ממעסיקים פעילים, מנגד קיטון בהפרשה לחובות מסופקים והגידול בחוב דמי ביטוח לאומי המוסדר בכרטיסי אשראי והמחאות לגביה. יתרה זו אינה כוללת חובות דמי ביטוח לאומי ממעסיקים לא פעילים בסך של 4.4 מיליארד ש"ח אשר הופרשו במלואם לחובות מסופקים (יתרה שנה קודמת – 4.5 מיליארד ש"ח). חובות אלו הינם חובות שנצברו במשך שנים וסיכויי הגבייה בגינם הינם קלושים.

חובות הציבור:

חייבים בגין פיצוי מצד שלישי - חובות הציבור כוללים חייבים בגין פיצוי מצד שלישי בסך של 1,337 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2024 ו- 1,210 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023.

בהתאם לסעיף 328 לחוק, במקרה בו שילם הביטוח הלאומי למבוטח גמלה, בעילה המהווה עילה גם לחייב צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי, רשאי הביטוח הלאומי לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם ושהוא עתיד לשלם.

בתיקון לחוק בנובמבר 2021 נקבע כי בכל הקשור לתביעות לפי חוק הפיצויים יחול הסדר התחשבות כולל שבמסגרתו יועבר מידי שנה מחברות הביטוח, בעד התקופה מיום 1 בינואר 2023 ועד 31 בדצמבר 2024, סכום קבוע לטובת פיצוי בשיעור של 10% מדמי הביטוח הנגבים בענף ביטוח רכב מנועי, ובעד התקופה מיום 1 בינואר 2025 ואילך בשיעור של 10.95% מדמי הביטוח הנגבים מענף ביטוח רכב מנועי.

ד. המצב כספי (המשך)

חובות הציבור (המשך):

לגבי תאונות דרכים שהתרחשו לאחר 1 בינואר 2014 ועד ליום 31 בדצמבר 2022 ואשר טרם הוגשה לגביהן תביעה או דרישה לביטוח הלאומי, נחתמו בחודש אוגוסט 2021 הסכמים עם חברות הביטוח המאריכים את תקופת ההתיישנות בשנה נוספת לתביעות לפי סעיף 328 לחוק בקשר למקרים שאירעו בשנים 2014 עד 2016. בהתאם להסכמים חברות הביטוח העבירו מקדמה בסך של כ- 1 מיליארד ש"ח, על חשבון מקרים שהתרחשו לאחר 1 בינואר 2014 ועד 31 בדצמבר 2022. נכון למועד הדוח הכספי, בגין מקדמה זו נותרה יתרה זניחה, מרבית סכום המקדמה קוזז כנגד דרישות שהוציא המוסד ובהתאם לתנאים המפורטים בהסכמים.

השקעה באגרות חוב של ממשלת ישראל:

הביטוח הלאומי משקיע את יתרות הכספים באגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל. האגרות המונפקות הן משני סוגים בתנאים המופרטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים.

- **אגרות חוב מסוג "עיבל":** אגרת ל- 20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5%, המשולמת אחת לשישה חודשים, כאשר מדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האגרת נפרעת ב- 12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.
- **אגרות חוב בריבית משתנה:** אגרת ל- 17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כאשר מדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האגרת נפרעת ב- 12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על אגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על אגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש. שיעור הריבית הממוצעת לשנת 2024 הינו 1.87% (שנה קודמת 1.2%).
- **אגרות החוב מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן.** המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי מזומנים לפי וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon).
- **יתרת אגרות החוב לפי שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2024** הינה 284,982 מיליוני ש"ח, מזה סך של 27,319 מיליוני ש"ח הינו חלות שוטפת של אג"ח הצפויים להיפרע במהלך שנת 2025 (שנה קודמת - 286,101 מיליוני ש"ח, מזה סך של 25,837 מיליוני ש"ח שהוצגו בחלות שוטפת).
- **בשנת 2024 הושקעו 15.4 מיליארד ש"ח לעומת השקעה בסך של כ- 15.2 מיליארד ש"ח בשנת 2023.**
- **יתרת אגרות החוב לפי עלות מתואמת ליום 31 בדצמבר 2024** הינה 257,880 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 252,065 מיליוני ש"ח).

מדידת ההתחייבות בגין קרנות הביטוח והשקעות באגרות חוב:

מדידה חשבונאית - בהתאם לחשבונאות קיים מדרג מסוים ביחס למקורות המידע המורכב משלוש רמות המבוססות על נתוני שוק נצפים לעומת הערכות סובייקטיביות של הישות המדווחת:

- רמה 1 - מחירים מצוטטים בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2 - אין שוק פעיל, אך קיים מכשיר שמאוד דומה לו בשוק פעיל.
- רמה 3 - נתונים שאינם נצפים בשוק - החישוב מתבצע בהתאם למודלים.

מאחר והמוסד לביטוח לאומי משקיע את יתרות המזומנים שלו באגרות חוב שאינן סחירות ושאינן להן שוק פעיל, החישוב מבוצע ע"פ רמה 3. המודל אשר יושם לצורך הערכת השווי הוא מודל היוון תזרימי המזומנים בוקטור ריבית. ומאחר והשקעות הביטוח הלאומי באגרות חוב מיועדות, מהוות חלק ממקור ההכנסה לכיסוי קרנות הביטוח הוצגו אף הן לפי שיטת השווי ההוגן ובאותה ריבית.

וקטור הריבית משפיע הן על מדידת ההשקעה באגרות החוב והן על התחייבויות המוסד לביטוח לאומי ומדידה זו יוצרת השפעה מקיפה המהווה "הגנה".

נכסים בלתי מוחשיים - פרויקט תבל:

פרויקט תבל החל בשנת 2010. הפרויקט כולל הקמה של תשתיות טכנולוגיות ויישומיות חדשות, והוא מיועד לשרת את תהליכי העבודה הרבים והמגוונים המתבצעים בביטוח לאומי, תוך דגש על שיפור משמעותי בחוויית הלקוח.

ד. המצב כספי (המשך)

לאור ההיקפים הכספיים המשמעותיים שהושקעו בפרויקט ודחייה במועדי העלייה לאוויר של חלק מהמודלים, בשנת 2017 נעשתה בחינה מקיפה של העקרונות ושל הכלים שפותחו. לאחר בחינה זו נתקבלו החלטות לעניין תיחום הפרויקט ומימוש ההשקעות שנעשו ועוד יעשו, כל זאת תוך חיזוק ושיפור הבקורות והפיקוח השוטף על התכולות שמתקבלות, על לוחות הזמנים שנקבעו ועל ההוצאה התקציבית שאושרה.

במהלך 2018-2021 נפרסה מערכת נכות כללית ושירותים מיוחדים בכל סניפי הביטוח הלאומי, עבור תביעות חדשות בענף, וכן הופעלה ונפרסה בכל הארץ מערכת ועדות פטור ממס. ביולי 2023 עלתה לאוויר מערכת גמלת ילד נכה ובשנת 2024 הוטמעה בכל הסניפים. בשנת 2024 פותח מקצה לקצה תהליך וועדות רפואיות – נפגעי איבה וכן עלה לאוויר מודול החזר הוצאות טיפולים משלימים לנפגעי איבה.

במהלך שנת 2024 הוסבו כ-48,000 תיקי לקוחות קיימים ממערכת נכות כללית ושר"מ למערכת תבל. במהלך שנת 2024 הוסבו גם כ-41,000 תיקי לקוחות קיימים ממערכת ילד נכה ושר"מ למערכת תבל. עד לסוף שנת 2024 הוסבו כ-243,000 תיקים מקבלי תשלום של נכות כללית ושר"מ. הפרויקט מתקדם בהתאם ללוחות הזמנים והתיחום שהוגדר, בהתאם לכך הישימות להשלמת התכולה שהוגדרה היא גבוהה. הפרויקט מתקצב עד סוף שנת 2025.

קרנות הביטוח:

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי המבוטחים, שלגביהם נוצרה עילה לזכאות לגמלה עד לתאריך הדוח על המצב הכספי. קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד. הקרנות מבוססות על תחשיבים אקטואריים, על בסיס הנחות יסוד שנקבעו על ידי מנהלת הביטוח הלאומי.

חישוב ההתחייבות נערך על פי סכום הקצבה העומד לזכות המבוטח ביום הדוח על המצב הכספי, תוך התאמה לשינויים הצפויים בסכום הקצבה לפי החוק במועד החישוב.

קרנות הביטוח מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן. שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות בגין קרנות הביטוח הינם וקטור ריביות של איגרות תלוש אפס (Zero Coupon) "חסרות סיכון" וצמודות למדד שמסופק מדי שנה על ידי חברת "מרווח הוגן" בע"מ.

הגידול בהתחייבויות בגין קרנות הביטוח בשנת 2024 הסתכם ב-96,042 מיליוני ש"ח, לעומת גידול של 29,502 מיליוני ש"ח בשנה קודמת. ראה סעיף "שינוי בקרנות הביטוח" לעיל.

דין וחשבון אקטוארי מלא:

בפברואר 2024 הגיש האקטואר של הביטוח הלאומי לשר העבודה דין וחשבון אקטוארי מלא (להלן: "הדוח המלא"). הדוח המלא הוגש אחת לשלוש שנים ומטרתו העיקרית היא לבחון את הקיימות הפיננסית של הביטוח הלאומי. הדוח המלא האחרון שהוגש לשר כאמור, מציג תחזית אקטוארית של התשלומים, התקבולים והקרן (להלן: "אג"ח מדינה") של הביטוח הלאומי החל מיום 31.12.2022, ומבוסס על הנחות דמוגרפיות וכלכליות וכן על חוק הביטוח הלאומי נכון למועד כתיבת הדוח המלא במהלך 2023. הדוח המלא לא כולל את השפעת אירועי 7/10/2023 ולא את השפעת מלחמת חרבות ברזל על מצבו האקטוארי של הביטוח הלאומי. על פי הדוח המלא, בשנת 2036 צפויה יתרת ההשקעה באג"ח המדינה להתרוקן וללא מימון נוסף לא יוכל הביטוח הלאומי לשלם את מלוא התחייבויותיו על פי החוק.

במסגרת הדוח המלא מוצגת התפתחות בתזרים של התקבולים והתשלומים של הביטוח הלאומי על פני השנים. עודף או גרעון בתזרים זה מחושב כהפרש בין התקבולים השוטפים - דמי ביטוח, השתתפות האוצר, הכנסות משיבוב וריבית על נכסי הביטוח הלאומי המושקעים באג"ח מדינה - לבין התשלומים השוטפים - תשלומי קצבאות והוצאות מינהל (שכר עבודה, הנהלה וכלליות ועוד).

בשונה מהחישובים בדוח המלא, הגרעון בהון המוצג בדוחות הכספיים כולל אומדנים להתחייבויות לתשלום רק של קצבאות מסוימות ותקבולים בשנת הדוח של דמי ביטוח, אך הוא לא כולל התחייבות בגין תשלומי אותן קצבאות שלגביהן לא נוצרה עילה לשלמן עד ליום הדוח על המצב הכספי, ולא תקבולי דמי ביטוח צפויים. הוא גם לא כולל הכנסות מהשתתפות הממשלה (סעיף 32), שיבוב וריבית הצפויות בעתיד.

ד. המצב כספי (המשך)

דין וחשבון אקטוארי מלא (המשך):

מכאן שתמונת המצב המוצגת בדוח הכספי, שנעשה על פי המדיניות החשבונאית של הביטוח הלאומי וההנחות כאמור שונה בהשוואה לדוח המלא. כמו כן, כאמור קרנות הביטוח שמוצגות בדוח הכספי מחושבות בגין ארבעה ענפים בלבד וזאת בשונה מהדוח המלא, המרחיב ומציג תמונה מלאה של מחויבות הביטוח הלאומי לטווח ארוך בגין הגמלאות בכל הענפים ומעבר לזה, הדוח המלא כולל תחזית תשלומי גמלאות לגבי האוכלוסייה הקיימת שעדיין אינה זכאית לגמלה במועד תחילת התחזית ואף לגבי האוכלוסייה שצפויה להיוולד בתקופת התחזית ותהיה זכאית לגמלאות בעתיד. בנוסף, הדוח המלא כולל, בין היתר, את ההכנסות העתידיות מתקבולי דמי

ביטוח ממבוטחים שכבר נולדו ויגיעו בעתיד לגיל תשלום דמי ביטוח ואף ממבוטחים פוטנציאליים שייוולדו במהלך תקופת התחזית.

ה. אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

בנוגע לתיקוני החקיקה ואירועים העיקריים לאחר תאריך הדיווח ואומדן מנהלת הביטוח הלאומי על פעילותו ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים.

ו. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות:

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי סל הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה הביטוח הלאומי את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון סל הבריאות מועברת אף היא ממשדד הבריאות לביטוח לאומי.

הביטוח הלאומי מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה (נוסחת החלוקה) שנקבעה בחוק הבריאות.

השתתפות בהוצאות מינהל:

על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק הבריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות הביטוח הלאומי), התשנ"ה - 1995. השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

השתתפות קופות החולים בשנת 2024 בהוצאות הביטוח הלאומי הסתכמו ב- 168.07 מיליוני ש"ח (שנת 2023 – 158.1 מיליוני ש"ח).

להלן נתוני גביית דמי ביטוח בריאות (במיליוני ש"ח):

גביית דמי ביטוח בריאות	2024	2023	שינוי ב %
מעסיקים	26,881	25,561	5.2%
לא שכירים	3,787	3,332	13.7%
גבייה ממקבלי גמלאות	2,942	2,723	8.0%
סעיף 58	4	5	(20%)
סה"כ לפני ניכויים	33,614	31,621	6.3%
ניכויים על פי חוק	(6,057)	(5,500)	10.1%
סה"כ דמי ביטוח בריאות	27,557	26,121	5.5%

1. פעילות עבור אחרים (המשך)

השתתפות בהוצאות מינהל:

השלמת סל וקרן לנפגעי תאונות (במיליוני ש"ח):

שינוי ב %	2023	2024	
15.8%	32,800	37,994	השלמת סל - שנה שוטפת
8.3%	835	904	קרן לפצועי נפגעי תאונות
15.6%	33,635	38,898	סה"כ להעברה לקופות

תקבולים להעברה לבתי חולים ציבוריים

במסגרת חוק ההסדרים חוק התחשבות בין בתי החולים לקופות החולים לשנים 2021-2025 התשפ"ב 2021, בו נקבע כי החל משנת 2022 ביטוח לאומי יעביר מדי חודש תשלומים לבתי חולים ציבוריים, זאת בהתאם לרשימה שיעביר משרד הבריאות מתקציבו. במסגרת זאת קיבל ביטוח לאומי ממשרד הבריאות סך של 3,740 מיליוני ש"ח אותו העביר לבתי החולים.

תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

הביטוח הלאומי מבצע תשלומי קצבאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. קצבאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות כהוצאה בדוחות על הביצוע הכספי.

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח. על פי שיעור ההשתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר (במיליוני ש"ח):

גמלה	2024	2023
הבטחת הכנסה	1,853	1,894
השלמת הכנסה אזרח ותיק ושאר	3,474	3,441
אזרח ותיק ושאר מיוחדות	1,932	1,993
קצבת נידות	1,966	1,769
מענק חלף הגדלת קצבת נכות	8	-
נפגעי פעולות איבה (1)	2,471	1,393
מענקי לימודים למשפחות חד-הוריות	568	527
פוליו	195	189
הקלות באבטלה ומענקי קורונה	1	(57)
מזונות	38	17
פיצויים לנפגעי הקרנות	179	172
אסירי ציון וחסידים אומות עולם	29	31
אחרים ושונות	145	212
סה"כ	12,859	11,581

1. פעילות עבור אחרים (המשך)

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר (במיליוני ש"ח) (המשך):

(1) נפגעי איבה

בשנים 2024 ו-2023 הסכים כולל גם תשלומים בגין מלחמת "חרבות ברזל". ביום 22 באוקטובר 2023 ניתן מענה למשפחות חטופים ונעדרים באמצעות הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל, במסגרתו נקבע כי הזכויות הקבועות בחוק נפגעי איבה יחולו בשינויים המחויבים על בני משפחה של חטופים ונעדרים - להוציא תושבים זרים [עובדים ותיירים], שעניינם הוסדר בהחלטת ממשלה העוסקת בעניין זה.

בעקבות המלחמה חוקק ביום 7 בנובמבר 2023 חוק התגמולים לבני משפחה של חטופים ונעדרים בפעולת איבה, התשפ"ד-2023 [תיקון עקיף (מספר 40) לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה]. החוק משווה זכאותם של בני משפחה של חטופים ונעדרים לגמלאות והטבות כמו בני משפחה של חלל. בנוסף, במסגרת תיקון עקיף לחוק מימון הוצאות משפחות חטופים, שבויים ונעדרים, התשס"ח-2008, נקבעו זכאותם של בני משפחה למענקים רבעוניים לצורך קידום המאמצים לשחרור החטופים ואיתור הנעדרים. לאור הימשכות שהות החטופים בשבי ואי יכולתם להשתכר ניתן מענה באמצעות הסכם מיום 17 למרץ 2024 בין ביטוח לאומי וממשלת ישראל שקבע תגמול מיוחד לחטוף או נעדר (ראה גם באור 1.ג.).

תשלומים בגין מענקי חרבות ברזל במימון האוצר (במיליוני ש"ח):

גמלה	2024	2023
מענק אכלוס חרבות ברזל (1)	3,506	817
אבטלה חרבות ברזל (2)	352	314
מענק עידוד תעסוקה חרבות ברזל (3)	924	53
מענק חרבות ברזל לבני 67+ (2)	25	6
מענק חלף אבטלה חרבות ברזל (4)	150	-
מענק שיבה חרבות ברזל (5)	696	-
סה"כ	5,653	1,190

1. מענק אכלוס חרבות ברזל

ביום 2 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל בדבר מתן מענק אכלוס עצמאי לתושבים שהתפנו מבתיים או שיצאו מבתיים להתרענות במסגרת מלחמת חרבות ברזל. תושבים אלו זכאים מכוח ההסכם למענק בסך של 200 ש"ח ליום לבגיר ובסך של 100 ש"ח לילד, בהתאם למשך תקופת הזכאות שנקבעה בכל החלטה.

2. אבטלה ומענק חרבות ברזל לבני 67+

במסגרת חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד 2023, נקבעו התאמות בחוק הביטוח הלאומי ובחוק מענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ומעלה בנושא אבטלה. תוקפו של התיקון פקע ביום 31 בדצמבר 2023, ועל מנת לתת מענה לאוכלוסיות אלו, במהלך שנת 2024 נחתמו הסכמים בין הביטוח הלאומי לממשלת ישראל שתוקפם הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2024.

3. מענק עידוד תעסוקה חרבות ברזל

ביום 29 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בדבר מענקי עידוד והמשך תעסוקה - מלחמת "חרבות ברזל" לפי חוק הביטוח הלאומי. ההסכם כולל מתן שני מענקים לעידוד ותמרוץ תעסוקה. אין כפל מענקים וישולם המענק הגבוה מבין השניים ככל וישנה זכאות לשני המענקים. ההסכם תקף עד ליום 31 בדצמבר 2024.

4. מענק חלף אבטלה חרבות ברזל

ביום 29 בנובמבר 2023 נחתם הסכם בדבר מענקי עידוד והמשך תעסוקה - מלחמת "חרבות ברזל" לפי חוק הביטוח הלאומי. תוקפן של ההנחיות הוארך ביום 2 במאי 2024 עד 30 ביוני 2024.

1. פעילות עבור אחרים (המשך)

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר (במיליוני ש"ח) (המשך):

5. מענק שיבה חרבות ברזל

ביום 7 באפריל 2024 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי וממשלת ישראל בדבר מתן מענק חזרה ומענק חד פעמי לתושבים שפוננו או רוענו מבתיים במסגרת מלחמת "חרבות ברזל" ואשר אין מניעה ביטחונית שישבו ליישוביהם.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הביטחון (במיליוני ש"ח):

גמלה	2024	2023
תגמולי מילואים (1)	26,324	6,991
אבטלה למשוררי צבא קבע	41	46
גמלאות לנפגעי כוחות הביטחון (ועדת גורן)	102	84
דמי לידה לחיילות משוחררות	1	1
סה"כ	26,468	7,122

(1) תגמולי מילואים

בשנים 2024 ו-2023 הסכום כולל גם תשלומים בגין מלחמת "חרבות ברזל".
ביום 9 בנובמבר 2023 במסגרת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 238 - הוראת שעה - חרבות ברזל) (תגמולים למשרתיים במילואים), התשפ"ד-2023, הוגדל התגמול המזערי למשרתי מילואים בשיעור של 95% מהסכום הבסיסי, לחודש, מחולק בשלושים, קרי: סכום של 300 ש"ח בקירוב לכל יום מילואים [במקום 68% מהסכום הבסיסי לחודש, מחולק בשלושים, שהוא סך של 215 ש"ח בקירוב], ביום 17 בינואר 2024 הוארך הסכם זה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ועודכן הסכום המזערי ליום כך שזה יעמוד על סך של 310 ש"ח.

הנהלת הביטוח הלאומי מביעה את הערכתה לעבודתם של עובדי המוסד לביטוח לאומי המשתקפת בדוח זה.

מ"מ המנהל הכללי ויו"ר המינהלה

תאריך